

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. Ponuntur quinta, sexta, & septima conclusio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

& quasi partiale completivum, constitutivum totius, & ideo licet genus constituitur directe in prædicamento; non tamen constituitur differentia. Nam gradui animalis, v. g. per accidens est componere cum differentia aliquid sibi inferius, hominem videlicet; differentia autem, quia concipitur per modum formæ, maxime per se convenit ordo ad componendam speciem, & distinguendam illam à quacunque alia, quia omnis forma dicit ordinem ad concretum, quod ex ipsa resultare debet: atqui non dicit talem ordinem vt quid completum: sed potius vt pars, & entitas incompleta, quia completum vt completum non ordinatur ad complendum: ergo semper, & sub quacunque consideratione differentia habet conceptum partis, & rei incompletæ per se, & quatenus forma metaphysica est.

14 Explicatur, quia anima vt sic, v. g. vel forma non concipitur in toto rigore, & in omni sensu vt incompleta, eo quod concipitur vt superior ratio respectu huius, & illius formæ particularis, & nihilominus semper consideratur vt incompleta, quia semper concipitur ex eo quod forma sit in ordine ad animatum, quod est concretum, quod constituitur ab illa, forma enim quatenus talis dicit ordinem essentiali ad effectum formalem proprium complendum, & constituendum: ergo similiter differentia metaphysica, v. g. rationalitas, quæ metaphysica forma est, non ideo absolute, ac simpliciter dicitur incompleta, quia per modum superioris communicatur huic, & illi inferiori Petro videlicet, & Paulo: sed quia dicit ordinem ad proprium concretum seu effectum formalem constituendum, & componendum, v. g. hominem, qui est species, & totum metaphysice completum. In prima enim consideratione licet aliquid habeat incomplementum, ex ea parte qua concipitur vt actu componens, seu potens componere cum talitate differentie inferioris, nihilominus quia talis compositio inferioris est quasi per accidens illi, quia non est ex indigentia propria: sed ex indigentia inferioris, non dicitur simpliciter, & absolute incomplementum: sed solum aliquo modo, quod ideo compatitur cum ratione totius potentialis respectu ipsorum inferiorum. Itaque tota, & adæquata simpliciter ratio quare differentia dicitur absolute, ac simpliciter incompleta, non est quia est in ordine ad inferiora: sed potius, quia est forma quædam simplex quoad expressum ordinata ad componendum proprium effectum formalem metaphysicum, quem non respicit vt ratio superior suum inferius: sed potius vt pars totum, & vt completivum essentiali completum.

15 Tunc sic, genus non est forma alicuius quasi æqualis effectus formalis, neque est pars alicuius totius ad quod componendum, & constituendum per se ordinatur: sed potius est, & concipitur per modum cuiusdam gradus completi, & totalis sufficienter constituti in suo esse, & in ratione principij adæquati operationum perfectarum; ergo licet differentia ratione illius incompleta, quod habet ex eo quod forma sit, expellatur à prædicamento, genus nullo modo potest expelli ab illo, quia per se, & ex indigentia propria nullum habet incomplementum: sed potius ex parte sua est per se, & essentialiter completum, vt iam diximus; unde non bene debet à differentia ad genus argui quoad hunc finem, videlicet.

R. P. Ioseph. de Penafiel, Theol. Schol. Tom. I.

rei vt sit, vel non sit in prædicamento.

Contra secundo, quia differentia licet sit idem cum subiecto, & cum tota entitate illius à parte rei, non tamen significat illud tanquam quid formaliter illi conveniens; nec tanquam formale significatum proprium: sed tantum connotative, & quasi extrinsece; genus autem significat per modum totius potentialis omne quod est in subiecto inferiori in specie videlicet, quatenus est id totum formaliter in potentia quod est species actu, & ratione huius significationis, & continentia potentialis quam non habet differentia genus est ens completum, & ponitur directe in prædicamento non vero differentia.

Dices continere in potentia, & confuse non sufficere ad complementum substantiæ; sed continere in actu, alias materia prima quæ in potentia continet forma erit substantia completa.

Sed contra, quia continere in confuso, aut tanquam totum potenziale, vt bene adnotat P. Suarez non est includere in potentia physica reali, & vere passiva, qualis est materia prima: sed dicitur esse in potentia logice, aut secundum rationem, quæ potentia non excludit, quin res concepta actu sit completa substantia, & actu includat quidquid ad tale complementum necessarium est, quamvis illud totum non concipiatur directe tali conceptu, sed confuse per modum totius, atque adeo per modum substantiæ completæ, quia entitas completa nihil aliud est quam entitas totalis, & integræ antecedens patet ex modo concipiendi, & prædicandi; nam homo nihil aliud est quam ipsa individua completa sub ratione vnius, & ideo vt sic includit totam substantiam individuorum, & idem est de superioribus prædicatis proportionaliter, & ideo possunt superiora de inferioribus prædicari, quia dicunt totum quod in illis est, unde cum alias dicant illud ipsum totum per modum subsistentis, seu existentis vt id quod est, dicunt etiam illud per modum substantiæ completæ, & totalis.

SVBSECTIO II.

Ponuntur quinta, sexta & septima conclusio.

Quinta conclusio: omnia entia per se, aut per se accidentalia, aut substantialia, vt supra explicimus, ponuntur directe in prædicamento, atque adeo entia per accidens à prædicamentis ablegantur, quia entia per accidens cum non sint vnius essentia, sed plura contineant completa entia, ex quibus essentia vna constari nequit, ita vera genera aut species esse non possunt, quod requiritur ad hoc vt sit aliquid in prædicamento, vt v. g. acervus lapidum; ergo sola entia per se sunt directe in prædicamento collocanda. Ratione huius conditionis excluduntur à recta linea prædicamenti omnia entia artificialia vt scamnum, quia non habent propriam vnionem in suis partibus; unde partes eius ex sua natura, sunt completa entia, & non ordinantur ad compositionem; nam si ex natura sua ordinarentur non entia artificialia, sed naturalia dicerentur; nec indigerent vnione actus: sed naturæ, cum autem vnio actus non sit propria vnio, non facit proprie vnum artificiatum illud, & sic totum artificiale non est vna essentia, sed

Z z z plures

546 Disp. IX. De prædicamento Substantiæ,

plures essentia simul coniunctæ quæ sunt sine dubio vnum per accidens, in prædicamentis autem licet ponantur entia per se accidentalia, non tamen ponitur ens per accidens, quia singula prædicamenta sunt pro singulis essentijs, & distinctæ genere essentia sunt in distinctis generibus prædicamentorum.

20 Dices, aurum factum arte chimica est aurum artificiale, quia arte factum est, & nihilominus est ens per se, & est vna essentia, quia est eiusdem essentia cum auro naturali; unde tam directe ponitur in prædicamento sicut aliud: ergo falso excluditur artificium à prædicamento.

21 Respondetur cum evidentia, & sine dubitatione, aurum chymicum, tam quoad substantiam, quam quoad compositionem omnem substantialem esse naturale non artificiale; nam & substantia est eiusdem rationis cum substantia auri naturalis, & principia compositionis substantialis sunt naturalia, & compositio ipsa substantialis est naturalis, quia est vno actus, & potentia naturalis, solum igitur dicitur aurum artificiale ratione preparationum antecedentium, & ratione applicationis activorum passivis, vel modi disponendi; modi enim illi præparandi materiam, & inducendi dispositiones ad aurum producendum sunt ab arte excogitati, & distincti à modis naturalibus, quibus aurum produci solet à natura, quocirca aurum chymicum quæ naturalis, non quæ artificiale ponitur in prædicamento.

22 Sexta conclusio: æquivoca, analogæ, & complexa non ponuntur in prædicamento directe: probatur, prædicamentum est prædicatum, quæ æqualiter de inferioribus prædicantur, ac proinde quæ sunt vel genera vel species: atqui æquivoca analogæ, & complexa non sunt genera neque species, quia non sunt universalia ex eo quod non habeant unitatem simpliciter quæ requiritur ad universale simpliciter, cum habeant simpliciter pluralitatem: ergo non sunt in prædicamento. Præterea, quia prædicamenta ordinantur ad distinguendas res inter se: sed æquivoca, complexa, & analogæ hanc distinctionem non habent: sed potius confusionem, cum sint plura quasi permixta; ergo. Deinde Aristoteles prius divisit ens in complexum, & in incomplezum, & postea incomplezum subdividit in decem prædicamenta, per quod evidenter colligitur Aristotelem exclusisse complexa à prædicamentis.

23 Hic nota complexa esse in duplici differentia, quædam constant ex naturis diversarum prædicamentorum iuxta exigentiam diversarum rerum, quas includunt ut homo albus, quod complexum secundum primam partem ponitur in prædicamento substantia, quoad secundam vero in prædicamento qualitatibus. Alia complexa sunt, quæ constant ex partibus eiusdem ordinis ut animal rationale, & hæc complexa secundum genus ponuntur directe in prædicamento, indirecte autem secundum differentiam.

24 Ultima conclusio, voces non ponuntur in prædicamento etiam ut significativæ rerum: probatur, quia illa ponuntur in prædicamento, quæ subiiciuntur, & prædicantur; sed voces ut significativæ rerum non subiiciuntur, & prædicantur ut de se pater; ergo res illæ significatæ per voces, non vero ipsæ voces ponuntur in prædicamento, data opera dixi voces ut significativæ rerum non poni in prædicamento, nam si de

illis ut sunt quædam qualitates naturaliter procedentes ab agente naturali, agamus per se in suo prædicamento collocantur, & idem est de conceptibus; Item illud ponitur in prædicamento quod est prædicatum essentiale individui: sed voces, & conceptus non prædicantur essentialiter de individuo, ergo non ponuntur in prædicamento directe.

Omnes conditiones requisitæ ut res in prædicamento ponantur his versibus continentur.

Vox una, & simplex rebus concinna locandis,

Entia per se finita, realia, tota.

Vox vna, id est, res univoca: simplex, id est, 26 non complexa ut aliquis homo; Entia per se finita, id est, quæ habent genus, & differentiam: Realia id est, quod non sint entia rationis. Tota, id est, quod non sint entia incompleta.

DISPUTATIO IX.

De Prædicamento Substantia.

QVÆSTIO I.

De acceptionibus huius nominis Substantia.

NE dum loquimur sermonemque textimus de rebus in nominum ignorantiam dilabamur, ut sapienter docet Hilarius lib. de symo tom. 6. opera prætorum duxi huius nominis, substantia, acceptiones, & significationes enotare, ut ipsorum face præeunte, clarius, dilucidius, ac evidentius mysteria, difficultatesque rei per ipsum nomen significatæ rimemur, ac enucleemus.

Primo sumitur substantia pro principio seu fundamento rei, & ideo substantia dicitur primum ens, & non aliquid ens: sed simpliciter ens. Averroes legit loco illius nominis, primum fundamentum omnium entium, id est, ens cui innituntur, & fundantur omnia, à quo tanquam à principio dimanant modi, & accidentia, quod aperte tradit Aristoteles lib. 7. metaphysicæ cap. 1. rursus lib. 2. ethicorum ad Eudemum omnes sperandorum substantia rerum: unde secundum mentem Anselmi, & Divi Thomæ; imo omnium scholasticorum, ut bene adnotat P. Suarez tomo de fide, disp. 6. sec. 3. fides vocatur substantia rerum, quia est fundamentum spei, quia nomen hypostasis, quæ habetur græce loco substantia proprie significat fundamentum, seu substantiam quatenus substat alijs, & quia proprium est fidei fulsire spem, non posset enim homo sperare nisi crederet, ideo certitudo fidei proportionata est certitudini fidei, & hoc etiam significat nata est certitudini fidei, & hoc etiam significat Augustinus, qui locis citatis ait legis fidem esse substantiam sperantium, nam est veluti baculus, in quo viatores nituntur ad sperandum, & quoniam huius vitæ quasi velocissimi fluminis cursum transmeant felicissime, eo modo quo sanctus Iacob, Genesis 32. dicebat in baculo meo trans-